

Bệnh hoa cúc trên cây lúa

Bệnh hoa cúc do nấm *Ustilaginoidea virens* (Cooke) Taka gây nên. Bệnh gây hại trên một số cây trồng như ngô, kê... và phát sinh gây hại chủ yếu trên cây lúa ở giai đoạn từ khi lúa phơi màu cho tới khi chín. Triệu chứng bệnh thể hiện rõ khi hạt bắt đầu chín. Hạt bị nấm xâm nhập phát triển tạo thành một khối bào tử hình tròn phủ một lớp như nhung mịn, màu vàng trên hạt lúa. Sau đó, khối bào tử chuyển dần thành màu xanh đen nhạt phía bên ngoài, còn bên trong vẫn có màu da cam.

Nguồn bệnh ban đầu là các bào tử nang hình thành từ hạch nấm, sau đó bào tử vách dày được hình thành và nhờ gió, nước mưa, côn trùng... đưa đi xâm nhiễm vào các bông lúa trong giai đoạn từ khi phơi màu đến khi chín. Các hạt trên bông bị nấm xâm nhiễm biến thành một khối bào tử; khi khối bào tử còn non to khoảng 1 cm và lúc trưởng thành thì dài hơn. Bào tử vách dày khó tách rời khỏi khối than vàng vì có chất bám dính. Bệnh này chỉ phát sinh ở một số hạt thóc trên bông lúa. Nếu hạt lúa bị bệnh sớm thì cả bầu hoa bị phá huỷ chỉ còn lại đám bào tử nấm màu vàng; nếu bị muộn thì bào tử nấm phá hại trên phần gạo, phình to ra và ép vỏ hạt sang một bên. Hạt thóc bị bệnh nặng bên trong sẽ bị lép, biến màu và có mùi nấm mốc.

Thời tiết nắng nóng, mưa nhiều, ẩm độ cao, bón đạm nhiều nặng về cuối vụ, cây lúa phát triển thân lá tốt... là những điều kiện thuận lợi cho bệnh phát sinh phát triển. Bệnh gây hại trên nhiều giống lúa, nhưng có xu thế gây hại nặng trên các giống lúa lai. Bệnh hoa cúc trên lúa gây hại trên tất cả các vụ và các vùng trồng lúa trong cả nước, đặc biệt gây hại nặng hơn trong vụ lúa Đông xuân. Nếu bệnh phát sinh lây lan rộng thì thiệt hại có thể lên đến 20%.

Để giảm thiệt hại của bệnh hoa cúc trên lúa, nên áp dụng các biện pháp phòng trừ như sau:

- Tuyệt đối không sử dụng hạt giống ở những ruộng bị bệnh. Trước khi ngâm ủ giống, xử lý hạt giống bằng nước có nhiệt độ 54oC trong vòng 15 phút, sau đó ngâm ủ bình thường.

- Vệ sinh đồng ruộng, phơi ải, ngâm dầm để tiêu diệt bào tử và hạch nấm. Không cấy, sạ lúa quá dày. Chăm sóc hợp lý cho quần thể lúa khỏe, tăng khả năng chống bệnh. Bón phân cân đối NPK và bón phân theo tiêu chí "nặng đầu, nhẹ cuối".

- Có thể phun thuốc phòng, trừ nấm vài ngày trước và sau khi lúa trổ (5-7 ngày) bằng các loại thuốc Diboxylin 2SL, Rovral 50WP, Tilral 500WP và một số thuốc trừ bệnh nhóm gốc đồng như Bordeaux, Copper Zine... theo hướng dẫn của nhà sản xuất. Khi bông lúa đã biểu hiện bệnh thì phun thuốc trừ không có tác dụng.